NACKA AVFALLSPLAN
2027–2032

SAMRÅDSVERSION 2026-09-22

NACKA KOMMUN

Foton: Nacka kommun/Magnus Hesselroth, omslag, sid 7, 36. Nacka kommun/Frida Lenholm, sid 6.
Istockphoto, sid 15, 17, 32. Ryno Quantz sid 16, 26, 28. Nacka kommun, sid 20.
Nacka kommun/Ellinor Westerberg sid 23. NVOA, sid 30. Liza Simonsson, sid 37.
Illustrationer: Studio Flygar.

FÖRORD

Vi står inför en tid där klimat- och miljöutmaningarna blir allt mer påtagliga och där våra val idag påverkar både oss själva och framtida generationer. I Nacka tar vi detta ansvar på största allvar.

Med kommunens klimat- och miljöprogram har vi satt en tydlig riktning för vårt gemensamma arbete. Avfallsplanen är en viktig del av detta arbete och visar hur vi genom konkreta åtgärder inom avfallsområdet bidrar till att nå programmets mål och skapa ett mer hållbart samhälle.

Vi behöver använda våra gemensamma resurser mer resurseffektivt. Det är nödvändigt för miljön, men skapar också långsiktiga ekonomiska värden. Genom att minska avfall, öka återbruket och använda resurser smartare kan vi göra skillnad. Det är i linje med EU:s övergripande strategi den gröna given att göra EU till ett klimatneutralt och hållbart samhälle till 2050 med initiativ och åtgärder för att främja övergången till en mer cirkulär ekonomi.

Nacka har redan tagit viktiga steg genom arbetet med avfallsplanen 2021–2026. Arbetet har bidragit till ökad kunskap, utvecklade arbetssätt och viktiga framsteg inom flera av kommunens områden. Men vi vet också att mer behöver göras. Med avfallsplanen 2027–2032 tar vi nästa steg i omställningen mot ett mer resurseffektivt, cirkulärt och resilient samhälle. Planen tydliggör hur vi ska arbeta för att fortsatt minska avfallsmängderna, använda resurser smartare och skapa förutsättningar för att material och produkter ska kunna användas längre.

För att lyckas krävs att vi gör det tillsammans. Kommunens nämnder och bolag har en viktig roll, men omställningen bygger på samverkan och brett samarbete. Näringsliv, akademi, civilsamhälle och alla Nackabor är avgörande för att vi ska skapa ett mer hållbart Nacka.

Tillsammans kan vi skapa ett Nacka som ligger i framkant, som använder sina resurser klokt, minskar sin miljö- och klimatpåverkan och bygger en långsiktig hållbarhet för dagens och framtidens generationer.

Mats Gerdau (M)
Ordförande
Kommunstyrelsen

Peter Zethraeus (M)
Ordförande
Natur- och trafiknämnden

INNEHÅLL

FÖRORD 3

ÅR 2032 – PÅ GOD VÄG MOT ETT KLIMATPOSITIVT OCH CIRKULÄRT NACKA 5

NACKA AVFALLSPLAN 2027–2032 7

UTGÅNGSPUNKTER 8
- Förankring i Nackas styrmodell och mål 8
- Internationella och nationella mål och strategier 8
- Nationella och kommunala planer och program 11
- Nuläge och framtidsanalys 12
- Uppföljning Nackas avfallsplan 2021–2026 12
- Kommunens ansvar och styrmedel för avfall 14

MÅL OCH ÅTGÄRDER 16
- Mål 1. Förebyggande av avfall 17
- Mål 2. God service, tillgänglighet och högt engagemang 23
- Mål 3. Cirkulär och resilient avfallshantering 26
- Mål 4. Fritt från nedskräpning 30

ARBETET MED AVFALLSPLANEN 32
- Genomförande, uppföljning och revidering 32
- Framtagandet av avfallsplanen 32

KONSEKVENSER 33
- Miljö 33
- Ekonomi 35
- Sammanfattning miljö och ekonomi 35
- Konsekvenser för övriga aktörer 36

BILAGOR 38

ÅR 2032 – PÅ GOD VÄG MOT ETT KLIMATPOSITIVT OCH CIRKULÄRT NACKA

År 2032 är Nacka en kommun där det är enkelt att göra rätt. Avfall ses inte längre främst som något som ska slängas, utan som resurser som skapar värde genom återbruk och återvinning. Genom samverkan mellan Nackaborna, kommunen, näringsliv och andra aktörer har Nacka utvecklat ett mer cirkulärt och resurseffektivt samhälle där avfallsmängderna har minskat och material och produkter används längre.

Nackaborna och verksamheter förebygger avfall i större utsträckning än tidigare. Produkter används längre, engångsmaterial har minskat och fler reparerar, delar och återanvänder. Kommunalt finansierade verksamheter arbetar aktivt med att minska sitt avfall och cirkulära arbetssätt är en naturlig del av verksamhetsutveckling och upphandling. Även bygg- och rivningssektorn arbetar mer resurseffektivt, där återbruk och materialåtervinning är en självklar del av planering, byggande och förvaltning.

Avfallshanteringen är tillgänglig, tydlig och enkel att använda. Det finns tillräckliga ytor för avfallshantering, återbruk och delning i både befintliga och nya områden. Digitala tjänster och tydlig information gör det lätt att sortera rätt och ta del av kommunens tjänster. Nackabornas engagemang i resurs- och avfallsfrågor har ökat och fler är nöjda med möjligheterna till återanvändning och delning.

Nacka har utvecklat en cirkulär och resilient avfallshantering där en större andel av avfallet materialåtervinns och resurser stannar längre i kretsloppet. Avfallssystemen fungerar även vid störningar och samhällskriser. Samverkan mellan kommunen, regionala aktörer och näringslivet bidrar till säkra och hållbara lösningar för insamling, behandling och återvinning. Arbetet mot illegal avfallshantering har stärkts genom ökad tillsyn, samverkan och spårbarhet.

Vision för cirkulär ekonomi. Naturvårdsverket.

Det cirkulära företagsklimatet blomstrar. Nya affärsmodeller för delning, uthyrning, reparation, återtillverkning och vidareförsäljning är en naturlig del av ekonomin. Inom textilområdet används kläder längre genom exempelvis uthyrning, reparation och andrahandsförsäljning, samtidigt som uttjänta textilier blir råvara för nya produkter. Utvecklingen skapar innovation, nya arbetstillfällen och en mer konkurrenskraftig och resurseffektiv ekonomi.

År 2032 är Nacka ännu renare, tryggare och upplevs som fritt från skräp. Nackaborna tar ett större ansvar för sin närmiljö och kommunen arbetar aktivt för att förebygga nedskräpning. Genom kunskap, tillgängliga system och gemensamt ansvarstagande har Nacka tagit steg mot ett samhälle där resurser används effektivt och miljö- och klimatpåverkan minskar.

NACKA AVFALLSPLAN 2027–2032

Nacka har som mål att vara klimatpositivt och cirkulärt senast år 2040. Enligt kommunens klimat- och miljöprogram ska utsläppen av växthusgaser minska med 12 procent per år. Målet bygger på Parisavtalet och syftar till att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5 grader, vilket minskar riskerna för exempelvis extremväder, stigande havsnivåer och förlust av biologisk mångfald.

Genom att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen kan vi minska både utsläpp och miljöpåverkan. Ett viktigt syfte med avfallsplanen är att visa vilka åtgärder inom avfallsområdet som behövs för att bidra till målen i klimat- och miljöprogrammet. Medan klimat- och miljöprogrammet anger den strategiska inriktningen, beskriver avfallsplanen de konkreta åtgärder som behöver genomföras. Planen ska också bidra till Nackas övergripande mål om att vara bäst på att vara kommun.

Avfallsplanen är dessutom ett lagkrav. Alla kommuner ska ha en avfallsplan som beslutas av kommunfullmäktige. Denna plan ersätter Nacka avfallsplan 2021–2026.

Nacka kommuns avfallsplan 2027–2032 har följande övergripande mål:

- Mål 1 Förebyggande av avfall
- Mål 2 God service, tillgänglighet och högt engagemang
- Mål 3 Cirkulär och resilient avfallshantering
- Mål 4 Fritt från nedskräpning

Till målen hör nio delmål, 48 åtgärder och ett antal nyckeltal som följs upp årligen. Tydliga mål och åtgärder i kombination med regelbunden uppföljning har visat sig vara en framgångsfaktor i arbetet med avfallsplanen.

UTGÅNGSPUNKTER

Nackas avfallsplan utgår från lagstadgade krav och från mål, strategier och planer inom avfall och resurshushållning på internationell, nationell och lokal nivå. Andra viktiga utgångspunkter är Nackas styrmodell, bedömning av nuläge och framtida behov inom avfall samt uppföljningen av Nacka avfallsplan 2021–2026.

FÖRANKRING I NACKAS STYRMODELL OCH MÅL

Nacka kommuns styrmodell består av vision, grundläggande värdering, ambition, fyra övergripande mål och styrprinciper som är beslutade av kommunfullmäktige. All verksamhet i kommunen ska utgå från denna styrmodell.

För arbetet med avfall och cirkulär resurshantering innebär visionen om ”Öppenhet och mångfald” att Nacka kommun strävar efter att skapa förutsättningar för delaktighet, samverkan och gemensamt ansvarstagande i omställningen till ett mer resurseffektivt och cirkulärt samhälle. Avfallsplanen bygger på att flera olika lösningar och perspektiv bidrar till att minska avfallsmängderna och öka återbruket.

Kommunens grundläggande värdering om ”Förtroende och respekt för människors kunskap och förmåga samt för deras vilja att ta ansvar” återspeglas i avfallsplanen genom att Nackaborna och verksamheter ges möjlighet och förutsättningar att bidra till en mer resurseffektiv och cirkulär hantering av material och avfall.

Alla aktörer spelar en viktig roll i genomförandet av planen och dess mål. Avfallsplanens effekt och framgång bygger på samarbete, kunskapsspridning och ett gemensamt ansvarstagande. Även kommunens ambition om att ”Vara bäst på att vara kommun” speglas i avfallsplanen. Nacka fokuserar på de insatser som ligger inom det kommunala ansvaret, samtidigt som samverkan med Nackaborna, företag och andra aktörer lyfts fram som en förutsättning för att nå bästa möjliga resultat.

Avfallsplanen bidrar till kommunens övergripande mål om ”Attraktiva livsmiljöer” och ”Bästa utveckling för alla”. Genom att förebygga avfall, minska nedskräpning, öka återbruk och återvinning samt säkerställa en hållbar hantering av resurser bidrar avfallsplanen till en ren, trygg och hållbar livsmiljö för dagens och framtidens Nackabor.

Planen stödjer även målen ”Stark och balanserad tillväxt” samt ”Maximalt värde för skattepengarna” genom att främja en resurseffektiv avfallshantering och en god service till invånare och verksamheter. Genom att förebygga avfall kan kommunen i sina verksamheter minska kostnaderna för både inköp och avfallshantering.

INTERNATIONELLA OCH NATIONELLA MÅL OCH STRATEGIER

Avfallshierarkin

Avfallshierarkin visar prioritetsordningen för lagstiftning och insatser inom avfallsområdet. Avfallshierarkin finns inskriven i miljöbalken och är gemensam för hela EU. Enligt avfallshierarkin ska avfall alltid först och främst förebyggas. Det är också det första målet i Nackas avfallsplan.

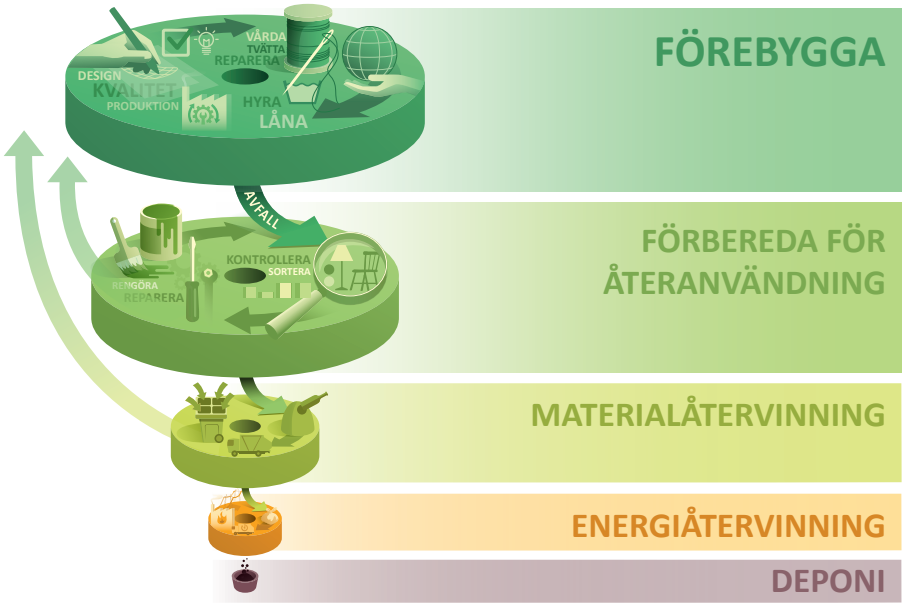

Avfallshierarkin. Naturvårdsverket.

Globala hållbarhetsmålen

Flera av målen i FN:s agenda för en hållbar utveckling har koppling till avfall. Det gäller speciellt mål 12 om hållbar konsumtion och produktion med delmål om att halvera matsvinnet, att mängden avfall ska minska markant, främjande av hållbar offentlig upphandling och att öka kunskapen om hållbara livsstilar. Målet om att minska föroreningar i haven kopplar till avfallsplanens mål om ingen nedskräpning.

Agenda 2030 är den övergripande ramen som antogs av FN 2015 för att leda världen mot en mer rättvis och hållbar värld. I agendan finns 17 mål och 169 delmål, vilka alla FN:s medlemsländer är förbundna att arbeta med till år 2030.

Mål med koppling till avfallsplanen:

11. Hållbara städer och samhällen
- **11.6** Minska städers miljöpåverkan

12. Hållbar konsumtion och produktion
- **12.3** Halvera matsvinnet i världen
- **12.4** Ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall
- **12.5** Minska mängden avfall markant.
- **12.7** Främja hållbara metoder för offentlig upphandling
- **12.8** Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar

13. Bekämpa klimatförändringarna

14. Hav och marina resurser
- **14.1** Minska föroreningar i haven

15. Ekosystem och biologisk mångfald

16. Fredliga och inkluderande samhällen

Mål nationellt och inom EU

Avfallshanteringen har betydelse för möjligheten att uppnå generationsmålet för Sverige: att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De miljömål som berör avfallshantering är främst Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö och God bebyggd miljö.

Inom EU finns bland annat följande mål om avfall:

- Kommunalt avfall ska materialåtervinnas eller förberedas för återanvändning – minst 55 procent år 2025, 60 procent år 2030 och 65 procent år 2035.[1]
- Mängden livsmedelsavfall ska till år 2030 minska med 10 procent totalt i livsmedelsindustrin och 30 procent sammanlagt per person i butiks- och konsumentledet jämfört med genomsnittliga mängder 2021–2023.[2]
- Mängden förpackningsavfall per invånare jämfört 2018 ska minska med minst 5 procent till 2030, 10 procent till 2035 och 15 procent till 2040.[3]
- Minst 70 procent av bygg- och rivningsavfallet ska återvinnas eller förberedas för återanvändning.[4]

Strategier och regler inom EU

Nedan presenteras ett urval av strategier och regler inom EU som är viktiga utgångspunkter för Nackas avfallsplan.

- **Den gröna given** är EU:s övergripande strategi för att göra EU till ett klimatneutralt och hållbart samhälle till 2050. Den omfattar olika initiativ och åtgärder för att främja övergången till en mer cirkulär ekonomi som minskar miljöpåverkan och främjar ekonomisk tillväxt med nya arbetstillfällen inom hållbarhetssektorn.
- **Circular Economy Act** är ett kommande lagpaket som ska underlätta cirkulära lösningar, stärka resiliens och öka användningen av sekundära material. Lagstiftningen väntas bland annat fokusera på elektronikavfall, kritiska råmaterial och gemensamma regler för sekundära material.
- **Reviderat avfallsdirektiv – fokus textil- och livsmedelsavfall**
  Det reviderade avfallsdirektivet från 2025 anger att producentansvar för textil ska införas. Nationella lagar för producentansvaret ska finnas på plats senast i juni 2027 och systemet ska vara infört senast i april 2028. För livsmedelsavfall anges bindande mål för att driva på arbetet med att minska livsmedelsavfallet (se avsnittet om mål ovan).

---

1 Enligt EU:s avfallsdirektiv 2008/98/EG och införlivat i Avfallsförordningen (2020:614) Sverige nådde 47 procent år 2024 (Naturvårdsverket, Statistikblad Kommunalt avfall).
2 Reviderade avfallsdirektivet EU 2025/1892, som en styrning mot Agenda 2030.
3 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/40 om förpackningar och förpackningsavfall (Packaging and Packaging Waste Regulation, PPWR)
4 Enligt EU:s avfallsdirektiv 2008/98/EG

- **EU-förordning om ekodesign för hållbara produkter (ESPR)**
  EU:s ekodesignförordning ska göra produkter mer hållbara och cirkulära genom krav på bland annat hållbarhet, reparerbarhet och återvinningsbarhet. Förordningen kommer ställa krav på digitala produktpass med information om en produkts innehåll, miljöprestanda och möjligheter till reparation och återvinning och regler som ska minska förstörelsen av osålda produkter.
- **EU-förordning om förpackningar och förpackningsavfall (PPWR)**
  Den nya EU-förordningen ersätter nuvarande förpackningsdirektiv och ska tillämpas från 12 augusti 2026. Den nya förordningen ska bidra att nå målet för den europeiska Gröna given genom att säkerställa att alla förpackningar på EU-marknaden är materialåtervinningsbara senast 2030 och att en större andel förpackningar också är återanvändbara.

NATIONELLA OCH KOMMUNALA PLANER OCH PROGRAM

Följande program och planer utgör viktiga underlag för avfallsplanen.

Sveriges avfallsförebyggande program och nationella avfallsplan

Sveriges avfallsförebyggande program *Ett cirkulärt Sverige tänker efter – före!* och den nationella avfallsplanen *Avfall i ett cirkulärt samhälle* togs fram av Naturvårdsverket 2024. Programmet visar att det finns stor potential att förebygga avfall och bidra till en cirkulär ekonomi, bland annat genom att produkter används längre genom underhåll, reparation, delning, uthyrning och återanvändning. Viktiga områden är livsmedel, byggmaterial och byggprodukter, plast, textilier och elutrustning. Avfallsplanen visar att Sverige har svårt att nå flera av målen inom avfallsområdet. Planen lyfter behovet av att designa produkter rätt från början, bättre sortering och att efterfrågan på återvunnet material behöver öka.

Nackas klimat- och miljöprogram

Nackas klimat och miljöprogram 2025–2040 har tre inriktningsmål som visar vägen mot ett mer hållbart samhälle. Målet *Ett klimatpositivt och cirkulärt Nacka* omfattar effektmål om att kommunorganisationen och Nacka ska minska sina utsläpp av växthusgaser med i snitt 12 procent per år och att Nackas cirkularitet ska öka. Programmet lyfter betydelsen av att Nackabor, företag, föreningar och akademi behöver arbeta tillsammans för att nå målen. Inom avfall lyfts behov av att främja återanvändning och återvinning exempelvis genom att erbjuda platser för återbruk och främja cirkulär konsumtion inom kommunen.

Nackas översiktsplanen

Nackas översiktsplan 2050 beskriver Nackas långsiktiga inriktning för hur mark, vatten och bebyggelse ska användas, utvecklas och bevaras på ett hållbart sätt. För avfall är förhållningssättet att kommunen ska verka för återbruk och minskad avfallsmängd och att ytor för hållbar avfallshantering säkerställs i hela kommunen, inklusive utökad kapacitet för kretsloppscentraler. Kommunen prioriterar återanvändning av massor och har pekat ut Kovik som en plats för permanent masshantering.

NULÄGE OCH FRAMTIDSANALYS

År 2025 uppgick mängden hushållsavfall (inkl trädgårdsavfall) i Nacka till 381 kg per person, vilket är lägre än riksgenomsnittet på 453 kg. En möjlig förklaring är att en relativt stor andel av Nackas invånare bor i flerbostadshus, där mängden avfall per person vanligtvis är lägre än i enbostadshus. Under perioden 2019–2025 har mängden hushållsavfall per person varierat. Restavfallet har däremot minskat tydligt, från 171 kg till 131 kg per person, vilket motsvarar en minskning med 23 procent.

För mer statistik om avfall och befolkning, samt uppgifter om nuläge och framtida utveckling för de viktigaste avfallsströmmarna samt delning och återbruk, se bilagan *Nuläge och framtidsanalys*. Bilagan innehåller även en samlad bedömning av samhällstrender och en framtidsspaning. Nedan anges några av dessa trender:

- **EU:s arbete för en cirkulär ekonomi** väntas öka kraven på återbruk, återvinning och resurseffektivitet.
- **Digitalisering och ökad tillgång till data** väntas få större betydelse. Invånare förväntar sig i högre grad digitala tjänster, exempelvis appar och andra digitala lösningar.
- **Krisberedskap** blir en allt viktigare del av avfallshanteringen. Nacka kommun och Nacka vatten och avfall behöver säkerställa att insamling och behandling av avfall kan upprätthållas även vid längre störningar.
- **Ökat värde på avfall** kan leda till mer avfallsbrottslighet, särskilt inom bygg- och rivningsavfall, vilket ställer högre krav på tillsyn och samverkan.

UPPFÖLJNING NACKAS AVFALLSPLAN 2021–2026

Nacka avfallsplan 2021–2026 innehåller fyra huvudmål, 16 delmål och 54 åtgärder. Av de fyra huvudmålen är bedömningen att målet om minskad nedskräpning har uppnåtts. För de övriga målen om att förebygga avfall, god service och engagerade Nackabor samt hållbar och säker avfallshantering är bedömningen att de delvis har uppnåtts. Målet om att förebygga avfall visade att mat- och restavfall från hushåll och jämförliga verksamheter minskade med 25 procent sedan basåret 2015. Däremot saknas uppgifter för att kunna bedöma om avfallet från de kommunala verksamheterna har minskat. Vad det gäller målet om hållbar och säker återvinning visar uppföljningen att materialåtervinningen har ökat men att de högt uppsatta målnivåerna inte uppnåddes.

Av de 54 åtgärderna är bedömningen att 42 har genomförts helt eller delvis. Nedan några exempel på genomförda åtgärder och aktiviteter:

- Avfallsförebyggande kampanjer och kommunikation om avfallsförebyggande såsom tävlingen Minimeringsmästarna
- Cirkulära hubben i Nacka Forum med utställningar och aktiviteter inom cirkulär utveckling
- Pilotprojekt för att förebygga avfall i äldreboenden
- Återbruk av bygg- och rivningsavfall på kretsloppscentralerna och utlämning av återbruk till skolor
- Inventering och riskbedömning av nedlagda deponier
- Tillsyn av byggarbetsplatser och fastighetsägare
- Utbyggnad av fastighetsnära insamling av förpackningsavfall
- Skräpmätningar och ökad städning

Nedan några exempel på åtgärder som inte har genomförts:

- Ta fram riktlinjer/krav för avfallsförebyggande för olika inköpskategorier
- Miljötillsyn och information för att förebygga avfall
- Införa intern bytestjänst för möbler och annan utrustning
- Samlad planering mellan bostadsprojekten för samordning av avfall
- Samordna insamling av byggavfall från olika byggprojekt

KOMMUNENS ANSVAR OCH STYRMEDEL FÖR AVFALL

Insamlingsansvar

Kommunen ansvarar för att samla in och behandla kommunalt avfall från hushåll och vissa verksamheter. Ansvaret omfattar även vissa avloppsfraktioner samt bygg- och rivningsavfall som inte har producerats i en yrkesmässig verksamhet. I Nacka kommun ansvarar Nacka vatten och avfall för insamlingen av detta avfall. Kommunens ansvar och vilka avfallsfraktioner som omfattas regleras främst i miljöbalken och avfallsförordningen.

Kostnaderna för avfallshanteringen finansieras genom avfallsavgiften som beslutas av kommunfullmäktige. Avfallsavgiften får även användas för att lämna information om avfallsförebyggande och avfallshantering till hushåll och verksamheter samt åtgärder för insamling av återanvändbara produkter. Sedan 1 juli 2026 gäller att kommunen ska särredovisa sina kostnader så att det framgår hur kommunen fördelat sina kostnader bland annat vad gäller kostnader som omfattas av producentansvar och främjande av åtgärder för avfallsförebyggande, återanvändning och återvinning.

För det avfall som uppstår i stadshuset och i den kommunala produktionen ligger ansvaret på berörda verksamhetsenheter. De har ansvar att förebygga att avfall uppstår och se till att avfallet hanteras på rätt sätt i verksamheterna.

Ansvar för avfallsplan

Enligt miljöbalken ska kommunen ha avfallsföreskrifter och en avfallsplan som beslutas av kommunfullmäktige. Avfallsplanen ska uppdateras minst vart sjätte år. Den ska innehålla en analys och bedömning av hur avfallet ska hanteras samt vilka åtgärder kommunen ska vidta för att minska avfallets mängd och farlighet. Enligt avfallsförordningen ska kommunen också besluta om mål och åtgärder för att förebygga avfall och begränsa nedskräpningen.[5] I Nacka kommun är Natur- och trafiknämnden huvudman för avfallsfrågorna och har därmed ansvar för avfallsplanen. Nämnden har gett Nacka vatten och avfall i uppdrag att ta fram och följa upp arbetet med avfallsplanen.

Ansvar för tillsyn, renhållning och fysisk planering

Kommunen ansvarar för tillsyn av avfallshantering och avfallstransporter hos verksamheter och anmälningspliktiga avfallsverksamheter. Från 2026 har länsstyrelsen tillsyn över den avfallshantering som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. miljöbalken. Kommunen ansvarar även för tillsyn av bland annat nedskräpning. I Nacka kommun är det miljö- och stadsbyggnadsnämnden som har tillsynsansvaret.

Natur- och trafiknämnden ansvarar för renhållning av kommunens vägar, gator och övrig allmän platsmark samt park- och naturmark. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar i frågor som rör avfallshantering i stadsbyggnad via detaljplaner, markgenomförandeavtal och bygglov.

---

5 Avfallsförordningen (2020:614) 4 kap 6 a§

Styrmedel

Kommunen kan använda flera styrmedel för att förebygga avfall och öka återanvändning samt materialåtervinning från både hushåll och verksamheter. Information, utbildning och riktade kampanjer är viktiga verktyg för att öka kunskap och förändra beteenden över tid.

Ekonomiska styrmedel, såsom differentierade avfallsavgifter och incitament för återbruk, kan skapa drivkrafter för att minska mängden restavfall. Kommunen har en stor potential att genom inköp och upphandling ställa om till en mer cirkulär ekonomi. Genom att exempelvis prioritera hållbara och reparerbara produkter eller produkter som är återbrukade eller tillverkade av återvunnet material kan avfallsmängderna minska.

Fysisk planering är ett viktigt styrmedel för att skapa förutsättningar för en hållbar avfallshantering. Genom att tidigt planera för tillräckliga utrymmen och god tillgänglighet för avfallshantering och återbruk kan kommunen underlätta för både invånare och verksamheter.

Tillsyn och rådgivning enligt miljöbalken kan bidra till att verksamheter arbetar mer systematiskt med avfallsförebyggande åtgärder och ökad sortering.

Samverkan med fastighetsägare, näringsliv, ideella organisationer och andra aktörer stärker möjligheterna att nå uppsatta mål. Kommunen kan även främja delningstjänster, reparation och återbruk genom stöd till lokala initiativ och mötesplatser. Genom att kombinera flera olika styrmedel kan kommunen skapa långsiktiga förutsättningar för en mer resurseffektiv och cirkulär hantering av avfall.

MÅL OCH ÅTGÄRDER

Nacka kommuns avfallsplan 2027–2032 har fyra mål som anger kommunens övergripande målsättningar. Till dessa finns nio delmål som konkretiserar de övergripande målsättningarna. För alla målen gäller att de ska vara uppnådda senast vid utgången av år 2032. Basåret är 2025 om inte annat anges. För delmålen finns ett antal nyckeltal framtagna som visar vad som krävs för att nå målen och hjälper kommunen att följa upp arbetet.

För att uppnå målen finns 48 åtgärder framtagna. Åtgärderna redovisas under varje delmål, tillsammans med ansvarig nämnd. En närmare beskrivning av nyckeltalen och åtgärderna finns i handlingsplanen.

Nacka kommuns avfallsplan 2027–2032 har följande övergripande mål och delmål:

MÅL 1. FÖREBYGGANDE AV AVFALL

1.1 Nackaborna minskar sitt avfall med 30 procent
1.2 Kommunalt finansierade verksamheter minskar sitt avfall med 30 procent
1.3 Kommunen skapar förutsättningar för ett cirkulärt näringsliv
1.4 Kommunen och byggsektorn förebygger bygg- och rivningsavfall

MÅL 2. GOD SERVICE, TILLGÄNGLIGHET OCH HÖGT ENGAGEMANG

2.1 Allt fler är nöjda med avfallshanteringen och möjligheten till återanvändning och delning
2.2 Tillräckliga ytor för avfallshantering, återanvändning och delning

MÅL 3. CIRKULÄR OCH RESILIENT AVFALLSHANTERING

3.1 Minst 60 procent av det kommunala avfallet materialåtervinns
3.2 Avfallshanteringen är resilient
3.3 Ingen illegal avfallshantering

MÅL 4. FRITT FRÅN NEDSKRÄPNING

MÅL 1

FÖREBYGGANDE AV AVFALL

Mål 1 syftar till att förebygga avfall. Det görs genom att minska avfallets mängd och farlighet. Mindre mängder avfall minskar bland annat energianvändningen, växthusgasutsläpp och förbrukningen av naturresurser. Det är det högst prioriterade steget i avfallshierarkin, som är en del av EU:s och Sveriges lagstiftning. Enligt miljöbalken ska alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd utnyttja möjligheterna att minska mängden avfall.[6]

Mål för att förebygga avfall finns på både internationell och nationell nivå. FN:s globala hållbarhetsmål omfattar minskade avfallsmängder och halverat matsvinn till 2030. EU har beslutat att livsmedelsavfallet ska minska med 30 procent till 2030 och har även mål om att minska förpackningsavfallet.

Vidare förväntas EU-regler driva på utvecklingen mot cirkularitet och avfallsförebyggande såsom den kommande lagstiftningen om cirkulär ekonomi, producentansvaret för textil, ekodesignförordningen med hållbarhetskrav på produkter och förpackningsförordningen med krav på minskad användning av onödiga engångsförpackningar.

Att förebygga avfall är den åtgärd i avfallsplanen som ger störst bidrag till att minska Nackas utsläpp av växthusgaser. Klimatnyttan är ofta betydligt större än vid återvinning, särskilt för elavfall, textil, plast och matavfall. Att förebygga matavfall är exempelvis omkring tio gånger mer klimateffektivt än att använda matavfallet för biogasproduktion.[7]

6 Miljöbalken 2 kap 5 §
7 ”Klimatpåverkan från olika avfallsfraktioner” Rapport 2023:01. Avfall Sverige.

DELMÅL 1.1
NACKABORNA MINSKAR SITT AVFALL MED 30 PROCENT

Målet handlar om att minska avfallet från hushållen såsom matavfall, förpackningsavfall, textilavfall, grovavfall och restavfall. För restavfall har branschorganisationen Avfall Sverige satt målet om att det ska minska med 30 procent fram till 2030 jämfört med 2023. Ambitionen är att alla kommuner ska arbeta för att nå målet.

När Nackaborna minskar sitt avfall ger det stora miljövinster och besparingar både för hushållen och kommunen. Nackaborna tjäna pengar genom att dela, låna och återanvända i stället för att köpa nytt samt genom att minska matsvinnet. Kommunen sparar pengar genom att mindre mängder avfall behöver hanteras.

I Nacka kommun finns i dag flera initiativ som bidrar till cirkulära tjänster, delning och återbruk. Arbetet drivs både av kommunen och av privata aktörer. På kommunens kretsloppscentraler tas återbrukbart material om hand av upphandlade aktörer och sedan 2026 finns ett fritidsbibliotek där sport- och fritidsutrustning lånas ut kostnadsfritt till Nackabor. En önskvärd utveckling framöver är att underlätta för att återbruk och delning i större utsträckning kan ske direkt mellan privatpersoner eller mellan privatpersoner och företag.

Uppföljning

Följande nyckeltal kommer användas för att följa upp delmålet:

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Hushållsavfall, exkl trädgårdsavfall (kg/person)[8]	350	245
Restavfall (kg/person)[9]	131	92
Matavfall, uppkommen mängd (kg/person)[10]	80	56

Åtgärder för att nå delmålet:

	ÅTGÄRD	ANSVARIG NÄMND
1	Utveckla kommunikation till Nackabor om avfallsförebyggande och cirkularitet	NVOA
2	Underlätta återanvändning och delning Nackabor emellan	NVOA
3	Utreda, utveckla och införa olika system för delning och reparation	NVOA
4	Utveckla och genomföra aktiviteter för minskat matsvinn	NVOA
5	Anordna miljölektioner och studiebesök inom avfallsförebyggande och cirkularitet	NVOA

8 Avfall Web trendrapport
9 Avfall Web trendrapport
10 Omfattar separat insamlat matavfall samt matavfallet som slängts i restavfallet. Mängden matavfall i restavfallet baseras på plockanalyser av restavfallets sammansättning, som genomförs minst vartannat år.

DELMÅL 1.2
KOMMUNALT FINANSIERADE VERKSAMHETER MINSKAR SITT AVFALL MED 30 PROCENT

När verksamheterna minskar sitt avfall minskar påverkan på klimat och miljö samtidigt som kostnaderna för inköp sjunker och avfallsavgifterna kan reduceras. I ett pilotprojekt för att förebygga avfallet i två äldreboenden i Nacka 2022–2023 minskade kostnaderna för inköp av livsmedel och vissa engångsmaterial med mellan 20–30 procent. Det visar att det är möjligt att uppnå målnivån om att minska avfallet med 30 procent.

Kommunala verksamheter kan förebygga avfall genom att prioritera återbruk, exempelvis genom att reparera och återanvända möbler och utrustning i stället för att köpa nytt. De kan ställa miljökrav i upphandlingar, som att produkter ska vara hållbara, reparerbara och ha lång livslängd och planera inköp bättre för att undvika överbeställning och matsvinn.

Uppföljning

Följande nyckeltal kommer användas för att följa upp delmålet:

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Rest- och matavfall kommunens egna verksamheter (ton/år)	1 200[11]	850[12]
Uppmätt matsvinn i förskola, skola och äldreomsorg (gram/portion)	Förskola 51[13] Grundskola 42[14] Äldreomsorg 101[15]	Förskola 40 Skola 30 Äldreomsorg 80
Andel återbrukade möbler (%)[16]	22[17]	60
Andel återbrukad IT-utrustning (%)	6[18]	20

Vidare kommer uppgifter om mängderna övrigt avfall som uppstår i kommunens egna verksamheter samt inköpen av engångsartiklar följas i den utsträckning det är möjligt.

11 Av Nacka vatten och avfall insamlade mängder rest- och matavfall från kommunens egna verksamheter. Uppgifter från kundsystemet EDP, omfattar kundgrupperna 10041, 10046 och 10047
12 Hänsyn behöver dock tas till förändring i verksamheternas omfattning.
13 Uppmätt matsvinn i förskola i kommunal regi.
14 Uppmätt matsvinn i grundskola i kommunal regi.
15 Uppmätt matsvinn i äldreomsorg i kommunal regi.
16 Nyckeltal i Nackas klimat- och miljöprogram
17 Baserat på inköp av återbrukade möbler enligt UBW. Möbler som skänkts inom kommunen ingår inte.
18 Avser andel återbruk totalt för smartphones, plattor, bärbara och stationära datorer av Nacka kommuns inköp under 2025 enligt leverantören ATEA.

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
6	Arbeta med att förebygga avfall i stadshuset och kommunens verksamheter	KS
7	Kartlägga och minska användningen av engångsmaterial i stadshuset och kommunens verksamheter	KS
8	Mäta och arbeta för minskat matsvinn i kommunens verksamheter	KS
9	Införa intern bytestjänst för möbler och annan utrustning	KS
10	Ta fram och implementera riktlinjer för avfallsförebyggande och cirkularitet vid inköp och upphandling	KS
11	Ta fram och införa utbildning för personal i kommunen om avfallsförebyggande och cirkularitet	NVOA
12	Använda miljötillsyn och information som styrmedel för att förebygga avfall	MSN

DELMÅL 1.3
KOMMUNEN SKAPAR FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ETT CIRKULÄRT NÄRINGSLIV

Näringslivet står för betydande materialflöden, avfallsströmmar och energianvändning och har samtidigt investeringskraft, innovationsförmåga och möjlighet att påverka hela värdekedjan. Målet innebär att skapa förutsättningar för att stärka näringslivets förmåga att minska avfall, effektivisera resursanvändningen och bidra till Nackas klimat- och miljöprogram samt de nationella klimatmålen.

Kommunen ska skapa långsiktiga förutsättningar för ett konkurrenskraftigt och resurseffektivt näringsliv som bidrar till minskat avfall och uppfyllelse av klimatmålen.

Samverkan mellan Företagarna Nacka Värmdö, Nacka kommun, Boo Energi och Nacka vatten och avfall har inletts under 2025 för att stötta företagens cirkulära omställning under programmet Slut cirkeln. Nacka vatten och avfall samlar också återkommande lokala återbruksaktörer i ett nätverk för erfarenhetsutbyte, inspiration och samverkan.

Uppföljning

Delmålet ska anses var uppfyllt då åtgärderna är genomförda och nyckeltalen visar en positiv utveckling.

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Antal företag per år som har deltagit i kommunens nätverk om cirkularitet och återbruk	15	30
Antal genomförda aktiviteter inom Slut cirkeln	0	3

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
13	Driva och vidareutveckla lokalt samverkansinitiativ som stödjer företag i att utveckla cirkulära lösningar och samarbeten	NVOA, KS
14	Skapa och samordna mötesplatser och nätverk där företag och organisationer kan utbyta erfarenheter, identifiera resursflöden och förebygga avfall	NVOA, KS
15	Föra strukturerad dialog med handeln för att öka utbudet av cirkulära produkter och tjänster	NVOA, KS
16	Kartlägga och följa upp resursflöden	NVOA, KS

DELMÅL 1.4
KOMMUNEN FÖREBYGGER BYGG- OCH RIVNINGSAVFALL

År 2022 genererade byggbranschen i Sverige 13,6 miljoner ton bygg- och rivningsavfall. Byggsektorn står för cirka 60 procent av Sveriges avfall[19] och 20 procent av klimatutsläppen[20]. Det finns en betydande potential för bygg- och fastighetsbranschen att förebygga avfall och öka återanvändningen. Förutom minskad miljöpåverkan så kan det innebära kostnadsbesparingar. ”Den grönaste byggnaden är den som redan är byggd”, så en stor del av omställningen handlar om att använda mindre nytt material och komponenter.

Enligt strategin för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen i Nacka är ambitionen att öka cirkulariteten i stadsdelar, byggnader och anläggningar. Fastighetsenheten har en rutin med mål att minska klimatpåverkan och att öka återbruket i alla typer av projekt. Vidare pågår arbete med att öka återbruk av byggmaterial under kommunalt ansvar där Nacka vatten och avfall har samarbete med byggaktörer för att återbruk av bygg- och rivningsavfall som lämnas in på kretsloppscentralerna.

Återbruk av tegel vid renovering av Nacka bollhall.

19 ”Avfall i Sverige 2022” Naturvårdsverket 2024 rapport 7161
20 https://www.boverket.se/sv/byggande/hallbart-byggande-och-forvaltning/miljoindikatorer---aktuell-status/vaxthusgaser/

Naturvårdsverket och länsstyrelserna kommer under 2027 respektive 2029 samordna nationella tillsynskampanjer för bygg- och rivningsavfall som riktar sig till kommunala tillsynsmyndigheter.[21]

Uppföljning

Delmålet ska anses var uppfyllt då åtgärderna är genomförda och nyckeltalet visar en positiv utveckling.

NYCKELTAL
Antal/andel projekt som använder återbrukat material[22]

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
17	Utreda hur förebyggande av bygg- och rivningsavfall kan lyftas i planprocessen	KS
18	Utreda krav på förebyggande av bygg- och rivningsavfall vid genomförandeavtal och entreprenadupphandlingar	KS
19	Etablera återbrukslager för byggmaterial	KS
20	Arbeta för att i första hand minimera massor och i andra hand för en mer cirkulär masshantering	KS
21	Tillsyn av avfallsförebyggande och hantering av bygg- och rivningsavfall	MSN

21 Enligt mötesanteckningar Naturvårdsverkets avfallsråd mars 2026 https://www.naturvardsverket.se/494c7e/contentassets/1531851b68ec4991a461ffa047a58ef9/pa-gang-avfallsomradet-mars-20262.pdf

22 Redovisa uppdelat på stadsbyggnadsprojekt resp kommunens egna projekt.

MÅL 2

GOD SERVICE, TILLGÄNGLIGHET OCH HÖGT ENGAGEMANG

Mål 2 syftar till att skapa förutsättningar för hållbara val i vardagen. Genom kunskap, engagemang och tillgängliga lösningar ska det vara enkelt att förebygga avfall, återanvända, reparera, dela och sortera avfall.

God service och ändamålsenliga platser för avfallshantering bidrar till ökad återanvändning, bättre sortering och minskade mängder restavfall. Det gör att mer material kan tas tillvara och användas längre. Det stödjer målet i Nackas klimat- och miljöprogram om ökad cirkularitet. Det bidrar också till kommunens övergripande mål om attraktiva livsmiljöer.

DELMÅL 2.1
ALLT FLER ÄR NÖJDA MED AVFALLSHANTERINGEN OCH MÖJLIGHETEN TILL ÅTERANVÄNDNING OCH DELNING

Vi vet att människor i hög grad gör rätt när rätt förutsättningar finns. Kunskap, tydlig skyltning och information, närhet till tjänster, insamlingsplatser och fungerande lösningar, har stor betydelse för hur delning, återbruk, reparation och avfall hanteras i vardagen. För att underlätta för Nackaborna införde Nacka vatten och avfall under 2026 en mobilapp med information om vatten- och avfallstjänsterna.

Målet omfattar även möjligheterna till källsortering, återanvändning och delning i stadshuset och i kommunens verksamheter. Besökare, elever och boenden i Nacka kommuns verksamheter ska ges möjligheter att återanvända och dela saker samt att sortera sitt avfall.

Uppföljning

Delmålet följs upp genom årliga kundundersökningar.

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Nöjdhet hämtning hushållsavfall vid bostad (%)[23]	87 %	90 %
Nöjdhet besök på kretsloppscentral (%)[24]	81 %	90 %

Behov finns av att komplettera med nyckeltal om nöjdhet om återanvändning och delning. År 2025 hade cirka 80 procent av förskolorna och skolorna möjlighet att sortera matavfall, returpapper och förpackningar[25] . För verksamheterna inom Välfärd samhällsservice är källsorteringen inom stora delar väl utbyggd. För flera av verksamheterna gäller dock att sorteringen inte är tillgänglig i alla delar av verksamheten.

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
22	Återkommande kundundersökningar för enbostadshus och flerbostadshus i Nacka	NVOA
23	Kommunikation till Nackaborna om sortering och möjligheter till återanvändning och delning	NVOA
24	Utveckla samverkan med flerbostadshus och fastighetsägare för tillgänglig avfallssortering, återanvändning och delning	NVOA
25	Ge möjlighet och underlätta för avfallssortering i kommunens verksamheter för besökare, boenden, elever, personal etc.	KS

23 Avfall Web värderingsrapport. Andel som är nöjda eller mycket nöjda.
24 Avfall Web värderingsrapport. Andel som är nöjda eller mycket nöjda.
25 Baserat på enkätsvar för kommunala förskolor och skolor för år 2025 och enkätsvar för privata skolor år 2024.

DELMÅL 2.2
TILLRÄCKLIGA YTOR FÖR AVFALLSHANTERING, ÅTERANVÄNDNING OCH DELNING

När Nacka växer ökar också behovet av att planera för avfallshantering, återanvändning och delning redan i tidiga skeden. Om dessa funktioner inte ges utrymme från början blir de svåra att lösa i efterhand. Det leder ofta till sämre tillgänglighet för återanvändning och delning samt avfallslösningar som är underdimensionerade och arbetsmiljöproblematik för den som ska transportera bort avfallet.

Samtidigt finns tydliga lagkrav att förhålla sig till. Enligt plan- och bygglagen ska bebyggelse lokaliseras och utformas med hänsyn till möjligheterna att ordna och hantera avfall. Boverkets föreskrifter ställer krav på att det ska finnas utrymmen eller anordningar för avfall i eller i anslutning till byggnader. Dessa ska vara placerade och dimensionerade så att de fungerar i praktiken, både för användare och för hämtning. För att samtidigt arbeta utifrån avfallshierarkin behöver frågor om återanvändning, delning och avfallshantering vara en integrerad del av planering och utformning av bebyggelse.

Uppföljning

Delmålet kommer att följas upp genom att följa utvecklingen av åtgärderna. Nyckeltal kan komma att tas fram.

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
26	Ta fram exempel och riktlinjer för återanvändning och delning i stadsbyggnadsprocessen	NVOA
27	Gemensam planering för samordning av avfallshantering, återanvändning och delning i stadsbyggnadsprocessen	KS
28	Samverkansmöten om avfallshantering, återanvändning och delning i stadsbyggnadsprocessen	KS
29	Tydliggöra hur behovet av ytor för avfallshantering, återanvändning och delning ska beaktas i detaljplane- och bygglovsprocessen	KS

MÅL 3

CIRKULÄR OCH RESILIENT AVFALLSHANTERING

Mål 3 syftar till att avfallshanteringen i Nacka ska bidra till en resurseffektiv och cirkulär ekonomi där det avfall som uppstår i första hand förbereds för återanvändning eller materialåtervinns. Detta är en central del i att nå EU:s avfallsdirektivs krav på ökad återvinning, Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program samt kommunens egna klimat- och miljömål.

Samtidigt ställs allt högre krav på att avfallssystemen ska vara resilienta och fungera även vid förändrade förutsättningar. Förändringar i lagstiftning, marknader, materialflöden och samhällsstörningar kan ske snabbt. Därför behöver avfallshanteringen vara flexibel och anpassningsbar samt kunna upprätthållas vid längre störningar, i linje med intentionerna i lagen om extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) och nationella beredskapsmål.

En cirkulär och resilient avfallshantering minskar behovet av ny råvara, stärker resurseffektiviteten och bidrar till att farliga ämnen inte sprids i kretsloppet. Det skapar samtidigt ett mer stabilt och långsiktigt hållbart system för både invånare, verksamheter och samhället i stort.

DELMÅL 3.1
MINST 60 PROCENT AV DET KOMMUNALA AVFALLET MATERIALÅTERVINNS[26]

Delmålet är en viktig del i omställningen till en cirkulär ekonomi där resurser används mer effektivt och där avfall i större utsträckning ses som en resurs. Målet är kopplat till EU avfallsdirektiv och Sveriges nationella etappmål, som anger att minst 65 procent av det kommunala avfallet ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas senast år 2035.

I Nacka låg nivån på 34 procent år 2025. Införandet av den fastighetsnära insamlingen förpackningar för alla hushåll under hösten 2026, samtidigt som matavfallsinsamling blir obligatorisk väntas öka utsorteringen betydligt. För plast finns det tydliga ekonomiska incitament att sortera ut plasten då förbränning av fossil plast omfattas av EUs system för utsläppshandel. För textil kommer producentansvar införas 2028 vilket förväntas ge bättre förutsättningar för sortering, återanvändning och materialåtervinning. Vidare väntas införandet av EUs förpackningsförordning (PPWR) innebära att materialåtervinningsbarheten i förpackningarna kommer öka.

Under 2026 införs ett inpasseringssystem som gör det möjligt att debitera verksamheter som lämnar avfall på Nackas kretsloppscentraler. Det gör det lättare att skilja på verksamhetsavfall och avfall under kommunalt ansvar som omfattas av målet.

Uppföljning

Följande nyckeltal kommer användas för att följa upp delmålet:

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Faktisk materialåtervinning och förberedelse för återanvändning av kommunalt avfall, andel (%)[27]	34 %	60 %

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
30	Fortsatt arbete för ökad källsortering och kvalitet av avfallet	NVOA
31	Förbereda inför införande av producentansvar för textil	NVOA
32	Utveckla hanteringen av återanvändbart material på kretsloppscentralerna	NVOA
33	Öka möjligheterna till avsättning av insamlat återbruksmaterial	NVOA
34	Ta fram långsiktig strategi för att säkerställa funktionen kretsloppscentral i kommunen	NVOA
35	Tillsyn av hantering av avfall hos verksamhetsutövare och fastighetsägare	KS

26 Inkluderar förberedelse för återanvändning
27 Nyckeltal i Nackas klimat- och miljöprogram

DELMÅL 3.2
AVFALLSHANTERINGEN I KOMMUNEN ÄR RESILIENT

I det moderna samhället kan förändringar ske snabbt och få stora konsekvenser för viktiga samhällsfunktioner. Klimatförändringar med fler extrema väderhändelser, geopolitiska konflikter, störningar i energiförsörjning och transporter, IT-störningar samt sårbara globala leveranskedjor har under senare år tydliggjort behovet av ökad beredskap och resiliens. Händelser som pandemin, energikrisen i Europa och kriget i Ukraina har visat hur snabbt förutsättningarna kan förändras och hur beroende samhället är av fungerande infrastruktur och försörjningssystem.

Avfallshanteringen är en grundläggande samhällsfunktion som behöver fungera även vid längre störningar och kriser. Samtidigt innehåller avfallsflöden resurser som kan bidra till ökad lokal robusthet, exempelvis biogas, biogödsel, energi och material som kan ersätta jungfruliga råvaror.

Målet innebär att Nacka kommun och Nacka vatten och avfall successivt stärker avfallssystemets anpassningsförmåga. Det handlar både om att säkerställa att avfall kan samlas in och hanteras även vid längre störningar och om att öka kunskapen om hur resurser från avfallsflöden kan bidra till lokal och regional resiliens.

Uppföljning

För delmålet finns inget nyckeltal framtaget, men kan komma att tas fram. Delmålet ska anses vara uppfyllt när det pågår ett aktivt arbete med alla åtgärderna.

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
36	Utred möjligheterna att cirkulera material mer lokalt	NVOA
37	Arbeta för trygga och säkra insamlingspunkter för avfall	NVOA
38	Ta fram och implementera en övergripande beredskapsplan för avfallsinsamling	NVOA

DELMÅL 3.3
INGEN ILLEGAL AVFALLSHANTERING

Illegal avfallshantering och avfallsbrottslighet innebär risker för både miljö, människors hälsa och samhällets ekonomi. Felaktig hantering av avfall kan leda till utsläpp av farliga ämnen, nedskräpning, ökade kostnader och snedvriden konkurrens. Avfallsbrottslighet är dessutom ofta kopplad till annan organiserad brottslighet och har under senare år uppmärksammats som ett växande problem både nationellt och inom Stockholmsregionen, vilket gäller bland annat bygg- och rivningsavfall.[28]

Nacka kommun har en nollvision för illegal avfallshantering. Allt avfall som uppstår i kommunen ska hanteras på ett lagligt, säkert och spårbart sätt. För att nå dit krävs både förebyggande arbete och samverkan mellan kommuner, myndigheter, näringsliv och andra aktörer. Att motverka avfallsbrottslighet är ett prioriterat område i den nationella tillsynsstrategin och ett växande fokusområde inom regional samverkan.

Uppföljning

Följande nyckeltal kommer användas för att följa upp delmålet:

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Antal stölder på kretsloppscentralerna	16	Minskande
Antal dumpningar (Infracontrol)	341	Minskande

Åtgärder för att nå delmålet:

ÅTGÄRD		ANSVARIG NÄMND
39	Arbeta för säker avfallshantering – från insamling till slutbehandling	NVOA
40	Utreda möjlighet till förbättrad spårbarhet av massor, bygg och rivningsavfall i kommunens egna projekt	KS
41	Tillsyn för att förhindra illegal avfallshantering	MSN

28 Beskrivs i bilagan ”Nuläge och framtidsanalys”

MÅL 4

FRITT FRÅN NEDSKRÄPNING

Mål 4 syftar till ett skräpfritt Nacka med rena och attraktiva stadsmiljöer, parker, naturområden, stränder och vattenmiljöer. En välskött och skräpfri miljö ökar trygghet och trivsel samtidigt som påverkan på djur, natur och vatten minskar. Nedskräpning innebär att avfall lämnas där det inte hör hemma, från fimpar och godispapper till större föremål som vitvaror, uttjänta fordon, byggavfall och trädgårdsavfall. Målområdet bidrar direkt till Nackas mål om attraktiva livsmiljöer med rent vatten, frisk luft, ett rikt växt- och djurliv och en god bebyggd miljö.

Arbetet mot nedskräpning ger ökad trivsel och trygghet, minskar miljöpåverkan och sänker kostnaderna för städning och sanering. Nedskräpningsfrågan har koppling till en rad områden och kommunala frågor såsom renhållning, miljö, trygghetsfrågor, klotterbekämpning och verksamhet i skolor. Därför är det viktigt att berörda delar av kommunen samarbetar och är delaktiga i arbetet för minskad nedskräpning. För att nå målet behöver kommunen arbeta både förebyggande och åtgärdande, med fokus på information och utbildning för att stärka kunskapen om hur invånare, verksamheter och andra aktörer kan bidra till ett skräpfritt Nacka.

Uppföljning

Sedan den första skräpmätningen genomfördes i stadsmiljö i Nacka år 2019 har antalet skräp per 10 m^2 minskat från 7,1 till 3,8 skräp år 2024. Vad gäller upplevelse av nedskräpning visar årliga kundundersökningar på att allt fler upplever att nedskräpningen minskar. Vid senaste kundundersökningen 2025 var frågan ändrad till att mäta nöjdheten gällande kommunens städning. 64 procent uppgav att de var nöjda eller mycket nöjda med hur kommunen lyckas hålla det rent i offentliga miljöer.[29]

NYCKELTAL	BASÅR 2025	MÅLÅR 2032
Antal skräp per m^2	(3,8: 2024)	2
Upplevelse av att Nacka är fritt från skräp (%)	Basår 2026, ska tas fram	Ökande

Åtgärder för att nå delmålet:

	ÅTGÄRD	ANSVARIG NÄMND
42	Informera och kommunicera om skräpets miljöpåverkan	NTN
43	Engagera och skapa delaktighet genom kampanjer och städaktiviteter	NTN, FRN, NVOA
44	Identifiera nedskräpningskällor och utöva tillsyn	NTN, MSN
45	Ställa krav på ingen nedskräpning vid arrenden, markupplåtelser och evenemang	NTN, FRN
46	Ta fram program för att förebygga nedskräpning av engångsprodukter	NTN
47	Utreda källor till marin nedskräpning och föreslå åtgärder	NTN, FRN, NVOA
48	Genomföra skräpmätningar och attitydundersökningar	NTN, NVOA

29 Kundundersökning 2025-0925 tukk 2025-10-12 genomförd av Brilliant på uppdrag av Nacka vatten och avfall.

ARBETET MED AVFALLSPLANEN

GENOMFÖRANDE, UPPFÖLJNING OCH REVIDERING

Ansvaret för att genomföra Nacka kommuns avfallsplan 2027–2032 ligger både på kommunen och Nacka vatten och avfall. För nämnderna finns resurserna för att genomföra planen i det årliga beslutet om mål och budget. För Nacka vatten och avfall finns resurserna i det beslut som kommunfullmäktige fattar om taxa för avfallskollektivet. Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för att, utifrån sina uppdrag och budgetförutsättningar, integrera avfallsplanens mål och åtgärder i sina verksamhetsplaner och aktiviteter.

Målen och åtgärderna kommer att följas upp årligen. Uppföljningen kommer att samordnas med uppföljningen av Nackas klimat- och miljöprogrammet. Hur uppföljningen kommer genomföras beskrivs närmare i handlingsplanen.

Vid behov kan åtgärderna och nyckeltalen komma att revideras. Det sker genom ändring av Bilaga 1. Handlingsplan för Nacka avfallsplan 2027–2031. Beslut om ändring av handlingsplanen fattas av NTN i samband med den årliga uppföljningen.

FRAMTAGANDET AV AVFALLSPLANEN

Avfallsplanen har tagits fram i samverkan mellan bolaget och kommunen. Arbetet har pågått sedan hösten 2025 och har involverat tjänstemän från främst avfalls- och miljösidan, chefer och politiker. Samråd har skett med allmänhet och verksamheter för att få insikt i vad som inte fungerar bra med avfallshanteringen idag och vilka önskemål om förbättring som finns. Avstämning har skett mot globala, nationella, regionala och lokala miljömål samt EU-lagstiftning. För närmare beskrivning av arbetet med att ta fram planen, se dokumentet ”Arbetsgång och samrådsredogörelse” SKRIVS EFTER REMISSEN.

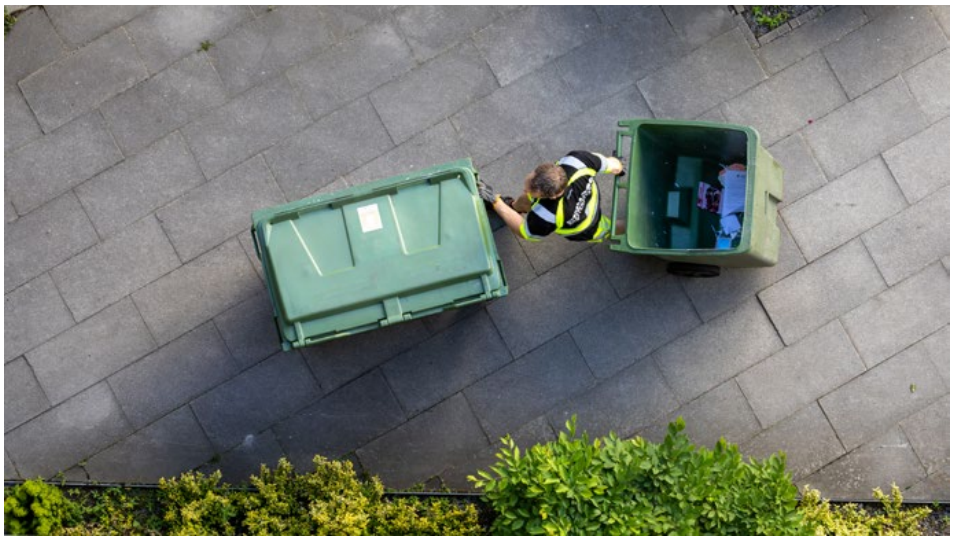

KONSEKVENSER

MILJÖ

Att förebygga avfall ger den största miljö- och klimatnyttan eftersom utsläpp från råvaruutvinning, tillverkning och transporter kan undvikas. Att använda en produkt längre eller återbruka den ger därför större klimatnytta än att materialåtervinna den när den blivit avfall. Materialåtervinning är ändå viktig eftersom den minskar behovet av nya råvaror, sparar energi och håller värdefulla material i kretsloppet. Tillsammans bidrar de till en mer cirkulär och resurseffektiv användning av samhällets resurser.

OSYNLIGT AVFALL

Det avfall som vi i Nacka kommun genererar mest av är det osynliga avfallet som konsumenten inte ser. Det är avfall som uppstår under hela produktionskedjan av de produkter som vi konsumerar från råvaruutvinning och transporter till tillverkning, energianvändning och övriga processer fram till dess att produkten når konsumenten. Figuren visar fyra olika produkters mängd osynligt avfall i förhållande till produktens vikt.

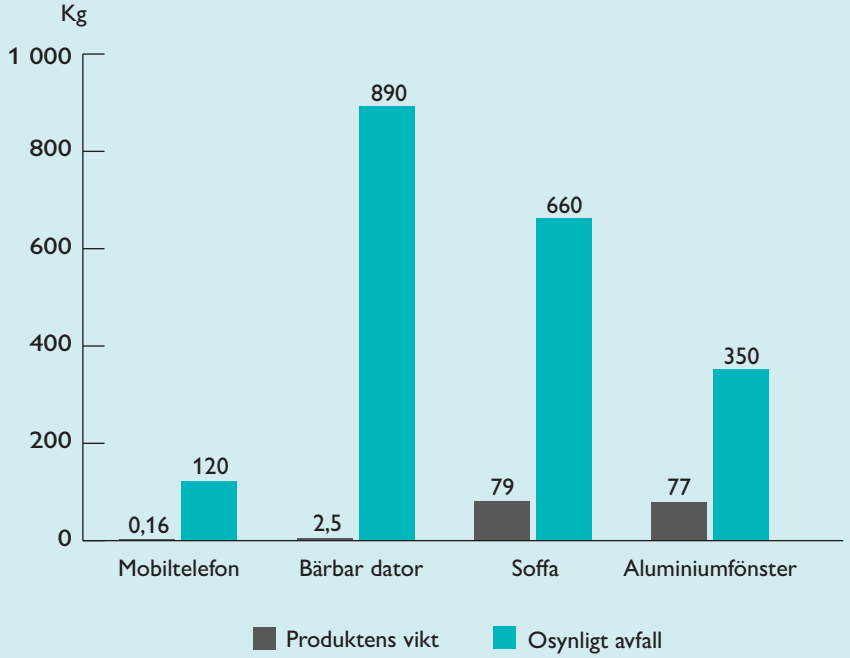

Om målen om att förebygga Nackabornas avfall och öka materialåtervinningen av det kommunala avfallet uppnås beräknas de årliga utsläppen av växthusgaser kunna minska från 100 000 ton år 2025 till 70 000 år 2032, en minskning med drygt 30 000 ton. Det motsvarar en årlig minskning av utsläppen med 5 procent per år. Det omfattar både minskade utsläpp till följd av att mindre material och produkter behöver produceras och minskade utsläpp från hanteringen av Nackabornas avfall.

För kommunens förskolor, skolor och äldreomsorg beräknas den potentiella klimatnyttan av att förebygga avfall uppgå till drygt 820 ton minskade utsläpp av växthusgaser per år. Ett systematiskt arbete med återbruk i kommunens verksamheter bedöms därutöver kunna minska utsläppen med ytterligare drygt 80 ton per år.

Beräkningarna av klimatnytta redovisas i bilagan Klimatnytta och ekonomi.

Uppfyllandet av målen om cirkulärt näringsliv och förebyggande av bygg- och rivningsavfall bedöms också ha stor potential att minska klimatutsläppen. Exempelvis skulle mer lokal och cirkulär hantering av massor minska utsläppen från transporter.

Uppfyllandet av målen om resilient avfallshantering och om ingen illegal avfallshantering säkrar en korrekt hantering av avfallet och minskar risken för avfallsdumpning och spridning av föroreningar i naturen.

Ett Nacka fritt från nedskräpning innebär renare parker, naturområden, stränder och vattenmiljöer. Det innebär mindre risk för spridning av mikroplaster och andra föroreningar från avfall.

Genomförandet av avfallsplanen bidrar till flera av de globala målen i Agenda 2030 och till utvecklingen av Nacka som en mer cirkulär och klimatpositiv kommun.

- Åtgärder som förebygger avfall, ökar återanvändningen, stärker materialåtervinningen och främjar en mer resurseffektiv användning av material bidrar främst till **mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion** och **mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna**.
- Åtgärder för ökat återbruk i byggprocessen och fler ytor för delning och återanvändning bidrar till **mål 11 – Hållbara städer och samhällen**.
- Insatser för att minska nedskräpning och förhindra att avfall sprids i naturen bidrar till **mål 14 – Hav och marina resurser** och **mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald**.
- Åtgärder som motverkar avfallsbrott och stärker spårbarheten i avfallskedjan bidrar till **mål 16 – Fredliga och inkluderande samhällen**.

Avfallsplanen kommer också att bidra till att nå EU:s mål inom avfallsområdet samt de nationella miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö och God bebyggd miljö, liksom målen i Nackas klimat- och miljöprogram.

EKONOMI

De flesta åtgärderna bedöms kunna genomföras inom befintlig budget. Vissa åtgärder medför dock ökade kostnader för kommunen. Samtidigt kommer flera av åtgärderna ge besparingar när mängden avfall minskar och mindre avfall behöver tas om hand. Att förebygga och öka återanvändningen minskar inte bara mängden avfall utan innebär också minskade kostnader för inköp av livsmedel, engångsmaterial, möbler och IT-utrustning osv.

De ökade kostnaderna för att genomföra alla åtgärderna har grovt uppskattats till cirka 3 miljoner kronor per år för taxekollektivet och cirka 4 miljoner kronor för skattekollektivet. Men besparingarna bedöms bli betydligt större. Exempelvis beräknas de årliga kostnaderna för avfallsförbränning kunna minska med 8 miljoner kronor om Nackabornas avfall minskar med 30 procent och minst 60 procent av avfallet materialåtervinns. Den totala möjliga besparingen för kommunens verksamheter har uppskattats till upp emot 15 miljoner kronor per år. Där ingår både minskade förbränningskostnader men framför allt handlar det om besparingar till följd av minskade inköp.

Antaganden vad gäller kostnaderna redovisas i bilagan Klimatnytta och ekonomi.

SAMMANFATTNING MILJÖ OCH EKONOMI

Tabellen nedan visar en uppskattning av klimatnytta, kostnader och möjliga besparingar om Nackaborna och kommunens verksamheter förebygger och sorterar avfallet enligt avfallsplanens mål.

OMRÅDE	MINSKAT CO_2-UTSLÄPP (TON/ÅR)	ÖKADE KOSTNADER (MSEK/ÅR)	BESPARING (MSEK/ÅR)
Nackaborna förebygger och sorterar avfall	30 000	3	8
Skola, förskola och äldreomsorg förebygger och sorterar avfall	800	4[30]	10
Ökat återbruk i kommunens verksamheter	80	0,5	5

De ekonomiska konsekvenserna av att Nackaborna förebygger och sorterar avfall påverkar avfallskollektivet, medan motsvarande effekter för kommunens verksamheter påverkar skattekollektivet.

Den uppskattade klimatnyttan på drygt 30 000 ton växthusgaser kan jämföras med Nackas territoriella utsläpp på 197 000 ton och konsumtionsbaserade utsläpp på 590 000 ton år 2023.[31]

Övriga delar av planen ingår inte i sammanfattningen ovan då de har mindre påverkan eller inte kunnat uppskattats. Ett område där ingen bedömning har gjorts men där klimatnyttan bedöms kunna bli betydande är genom förebyggande och ökad cirkularitet av bygg- och rivningsavfall.

30 Varav 3 miljoner är investeringskostnad för källsorteringsmöbler

31 https://nacka.miljobarometern.se/en-klimatpositiv-och-cirkular-kommun/nackas-utslapp-ska-minska-med-12-procent-per-ar

KONSEKVENSER FÖR ÖVRIGA AKTÖRER

Nackabor och fastighetsägare

För Nackaborna bedöms åtgärder inom avfallsförebyggande, återbruk och delning kunna minska hushållens utgifter. Genom att exempelvis minska matsvinnet kan livsmedelskostnaderna minska med uppemot 1 300 kronor per person och år.[32] Även genom att köpa begagnat, dela, låna och hyra istället för att köpa nytt kan hushållen minska sina kostnader. Åtgärderna mot nedskräpning bidrar samtidigt till en renare och tryggare miljö för Nackaborna.

Konsekvenser för fastighetsägare är att de kan komma att behöva investera i extra utrymmen för avfallshantering och utrymmen för återanvändning, delning och reparation. Men genom att investera i tillräckliga utrymmen för avfallshantering och återbruk skapas bättre förutsättningar för sortering och återbruk. Det minskar mängden restavfall och därmed kostnaderna för avfallshanteringen.

Företag

Genom att främja cirkulära affärsmodeller kan avfallsplanen bidra till utvecklingen av det lokala näringslivet. Insatser som **Slut cirkeln** kan stärka samverkan mellan kommunen och företag inom återbruk, reparation, uthyrning och resurseffektiva lösningar. Det kan skapa bättre förutsättningar för nya tjänster och affärsmöjligheter.

32 https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/mat-for-14-miljarder-kronor-kastas-i-hushallen/

Konsekvenser för barn

Genomförandet av avfallsplanen bedöms sammantaget ge positiva konsekvenser för barn. Fokus på att förebygga avfall, främja återbruk och cirkulära lösningar bidrar till minskad klimat- och miljöpåverkan och en mer hållbar användning av naturresurser. Det bidrar till att vi ska kunna nå det övergripande målet för miljöpolitiken om att lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta.

God service och tillgänglig avfallshantering gör det enklare för barn och familjer att sortera och minska sitt avfall. En cirkulär och resilient avfallshantering bidrar till en trygg och långsiktigt hållbar livsmiljö för barn. Minskad nedskräpning skapar renare och tryggare miljöer för barn att vistas och leka i.

Barn och unga kan också involveras genom information, undervisning och aktiviteter om avfallsförebyggande, återbruk, sortering och nedskräpning. Det kan bidra till ökad kunskap och engagemang samt ge barn möjlighet att påverka sin närmiljö och en hållbar framtid.

BILAGOR

Bilaga 1. Handlingsplan

Bilaga 2. Nuläge och framtidsanalys

Bilaga 3. Konsekvenser – klimat och ekonomi

NACKA
KOMMUN